

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 163

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב"

'תוכחות האוהב'

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

רב יהודה אמר רב: "שלא ברכו בתורה תחילה" (בבא מציעא פה.). פירש"י: 'שלא ברכו בתורה תחילה - כשהיו עוסקין בתורה לא היו מברכין לפנייה קרא יתירא ד"אשר נתתי לפנייהם" (ירמיה ט) קא דרש ברכת 'אשר נתן לנו תורת אמת' שהיא לפנייה של דברי תורה וכיון דלא מברכי, גליא דעתייהו שאינה מתנה חשובה להם' וגם זה עולה בקנה אחד עם הרעיון שהעלינו, שהם לא הבינו כי התורה היא דרך החיים והאושר וכי מתנה חשובה היא להם, רק טעו לחשוב שזה עול ומשא, עד שלא עלה על דעתם כי צריכים לברך ולהודות על זה וזה עצמו הספיק להביא את החרבן ולכן העיקר כדי לבנות מחדש את המקדש ואת כלל ישראל, שנכיר בהכרה ברורה באכות וחשיבות התורה שהיא מתנה חשובה לנו.

ועוד נראה ללמוד מוסר השכל בגדר מעלת מדת הכרת הטוב לפי התורה, כי הטוב נמדד לא לפי מדת האדם אלא לפי מדת התורה וזו מחייבת להכיר הטובה אפי' על דברים שהעיקר בהם איננו טוב ואם רק נמצא חלק קטן מן הטוב בפעולה ההיא, גם על זה יש שכר וחייבים בהכרת הטוב וזה ההיפך מטבעו של

המשך בעמ' 2 <<<

השגתו ומדרגתו כהשקפת העולם שלו. ולכן 'אמר הקב"ה: יברכן בלעם ששונאן' כדי שיתבררו הברכות והתוכחות ביד ישראל, דהיינו: שיהיה מבואר אצלם שהאמת היא כך, שחיי האושר האמיתי תלויים דוקא בקיום התורה וההיפך בבטולם.

כיוצא בזה מוצאים אנו בדברי הגמרא: 'אמר רב יהודה אמר רב: "מאי דכתיב: "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ונגדה על מה אבדה הארץ" (ירמיה ט יא) דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו שנאמר: "ויאמר ה' על עונכם את תורת י אשר נתתי לפנייהם" (ירמיה ט יב) אמר

'א"ר אחא ב"ר חנינא: "ראויות היו התוכחות לומר מפי בלעם והברכות מפי משה, אלא, אילו הוכיחם בלעם היו ישראל אומרים: 'שונא מוכיחננו' ואילו ברכם משה היו אומות העולם אומרים: 'אוהבן ברכנו' אמר הקב"ה: 'יוכיחן משה שאוהבן ויברכן בלעם ששונאן כדי שיתבררו הברכות והתוכחות ביד ישראל' (מד"ר דברים א ד). טבעו של אדם להיות נמשך אחר רצונותיו ותאוותיו, לשגות בחלומותיו אודות העונג והאושר שכביכול זוכה להם בעוה"ז ולכן מי שבא ומוכיח אותו ומטיף לו דברי מוסר ותוכחה הריהו שונא, שאיננו רוצה שיחיה חיי אושר ונוחיות ורק מתוך שנאתו כביכול הוא בא להוכיח על כל סטיה מדרך התורה, הואיל וכך אי אפשר היה למסור את תפקיד התוכחה לבלעם, כי ממנו בודאי לא יקבלו.

וכן להיפך בענין הברכות, שאילו היה משה מברכם ולא בלעם, היו ישראל אומרים כי רק בעיני אומות העולם נראה הדבר שהוא מברכם, משום שמשה רבינו אוהבם ובודאי שהברכות הן לטובתם. אבל ישראל לעצמם היו אומרים, מי יודע אם הברכות נמדדו בהתאם לטובתם, כי משה רבינו לפי מדרגתו, העוה"ז לא נחשב כלום בעיניו והוא מברך אותם לפי

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה המלך דברים הטעונים גניזה

1 המשך מעמ' >>>

האדם, כי בדרך כלל הוא נוטה לראות רק הצד השלילי בפעולה של חברו, אפילו בפעולה שרובה טוב ואילו דרך התורה לציין את הטוב, אפילו בפעולה שרובה אינו טוב.

וכפי שמתבאר מן המדרש בפרשתנו: **"רַב לְכֶם סֵב אֶת הָהָר הַזֶּה פָּנּוּ לְכֶם צִפְנָה"** (דברים ב ג) **"אמר רבי שמואל בר רבי גדליה: "אמר הקב"ה: "גמולות אני פורע, בשעה שנתן יעקב דורון לעשו, מה עשו א"ל: "יש לי רב" (בראשית לג ט) לא תצטער. אמר הקב"ה, בלשון הזה כבדו, בלשון הזה אני אומר לו, פנו מלפניו רב לכם סב" (דברים רבה א יז). רואים מזה את הלקח, כי אע"פ שהלך כנגדו עם ארבע מאות איש למלחמה וגם לקח את המנחה לבסוף, בכל זאת לא ביטל הקב"ה את הרושם של מעט הכיבוד שכיבד ליעקב במה שאמר לו: **"יש לי רב" לא תצטער**" והקב"ה נתן לו שכר בעד הצד הטוב שמצא בנפשו לומר מלה טובה לאחיו יעקב. (נחלת אליעזר).**

תשעה באב

'מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שהיו בו שלשה דברים; עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים. עבודה זרה דכתיב: "כי קצר המצע מהשתרע והמסכה צרה כהתפנס" (ישעיה כח כ) מאי "כי קצר המצע מהשתרע"? אמר רבי יונתן: "קצר מצע זה (מהשתרע) מהשתרר עליו שני רעים כאחד". והמסכה צרה כהתפנס' - אמר רבי שמואל בר נחמני: "כי מטא רבי יונתן להאי פסוקא - בכי, אמר: מאן דכתיב ביה: "כנס פגד מי הי"ם" (תהלים לג) תעשה לו מסכה צרה"? גלוי עריות, דכתיב: **"ויאמר ה' יצן כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות (נטויות) גרון ומשקרות עינים הלוח וטפוף תלכנה וברגליהם תעפסנה"** (ישעיה ג טז) **"יצן כי גבהו בנות ציון" - שהיו מהלכות ארפה בצד קצרה. "ותלכנה נטויות גרון" - שהיו מהלכות בקומה זקופה. "ומסקרות עינים" - דהו מליין כוהלא עיניהו. "הלוח וטפוף תלכנה" - שהיו מהלכות עקב בצד גודל. "וברגליהן תעפסנה" - אמר רבי יצחק: "מלמד שהיו מביאות מור ואפרסמון ומניחות במנעליהן ומהלכות בשוקי ירושלים וכיון שמגיעות אצל בחורי ישראל, בועטות בפרקע ומתירות עליהם ומכניסות בהם יצר הרע כארס". (דעכנא). **"ושפיכות דמים דכתיב: "וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבד מחטאתו****

אשר החטיא את יהודה לעשות הרע בעיני ה' " (מלכים ב כא טז). **אבל מקדש שני (שאנו בקיאים בו) שהיו עוסקים בתורה ובמצוות ובגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שנאת חנם שהיתה ביניהם. ללמדך ששקילה שנאת חנם כנגד שלש עבירות; עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים" (יומא ט).**

הענין מבהיל מאד, חדא; דור צדיקים כמותם, עוסקים בתורה ובמצוות ובגמ"ח והנה במצוות הלא נכללות כל המדות, שהלא זה עיקר יסוד התורה כמובא ב'שערי קדושה' לר"ח ויטאל ז"ל ועכ"ז לא הסתירו חז"ל לכתוב עליהם דבר גדול כזה ואין ספק כי לא היתה שנאת חנם כפשוטה, כיון שהקדימו לומר עליהם שעסקו בתורה ובמצוות וע"כ לומר שלא היו נקיים מזה העון. ומבהיל מאד, היא גופא קשיא, למה חמור למוד תורה בעלמא משלש עבירות חמורות חייבי מיתות ב"ד? אבל ענין הדבר כך הוא; כבר ראינו פסוקים בפרשת העגל, כי לא היה מקפיד הקב"ה כ"כ על עון הגדול של העגל, אם לא היה בהם מדת קשה עורף, כיון שהיו ראויים לתשובה **'ואין חמור, עם בקשת המחילה' כמ"ש בעל חובת הלככות ב'שער התשובה'**. אמנם קושי העורף גרם שישאר חומר העון בתקפו לכלותם כרגע ח"ו, לולא משה עמד בפרץ ואעפ"כ לא אהני לגמרי, דהרי חזרה זוהמת הנחש וגם פרקו מהם ב' הכתרים שקבלו כנגד **'נעשה ונשמע'** (שמות כד ז) והכל בשביל קשיות עורף שאינם עומדים להתלמד. ועיקר מה שהקב"ה אוהב הוא זה העומד להתלמד.

והנה שם ביומא אמרו: **'רבי יוחנן ורבי אלעזר קאמרי תרנייהו: "ראשונים שנתגלה עונם, נתגלה קצם. אחרונים שלא נתגלה עונם, לא נתגלה קצם"'**. פירושו: **'ראשונים'** אע"ג שעברו עבירות חמורות, אבל מפני חומרם וגם מפני שרשי האמונה שהיה בהם, אע"ג שעבדו ע"ז ג"ע וש"ד, זה היה מפני תוקף היצה"ר שהיה אז בזה, כידוע מאמר ז"ל: **'אי הוה התם, הוה נקיטנא בשיפולי גלימא'** (סנהדרין קב:). אבל נקוטותם (חרטתם) היה בעומק לבם ובוחרן לבבות ידע כי הם קרובים לתשובה, **'נתגלה עונם'** פירושו; שהיה חטאתם נגדם תמיד בעומק הלב והיו קרובים לתשובה וע"כ **'נתגלה קצם'**.

משא"כ מקדש שני שהיו עוסקים בתורה ובמצוות ובמדות ורק נקיות המדה של **'לא תשנא'** (ויקרא יט) לא היתה בהם וע"כ לא היה יכול להיות נקוטותם כ"כ בפניהם, כי היה מטעה אותם עסקם בתורה ובמצוות ובמדות, שלא ידאגו כ"כ לפי ערכם על חסרון הנקיות. וכבר

כתב בעל חוה"ל: **'שאיין קטנות, ברובי כפילות העבירה "הוי משכי העון כחבלי השואו וכעבות העגלה חטאה"** (ישעיה ה). וא"כ **'לא נתגלה עונם'** נגד פניהם כ"כ והיו רחוקים מתשובה בזה לפי ערכם הרם, ע"כ **'לא נתגלה קצם'**.

וזה מבהיל מאד אף רק להגיד ולדבר זאת ואלמלא תלמוד ערוך הוא אסור לנו לדבר דברים בעלמא כאלו. וא"כ **'מה נאמר ומה נדבר'** אנשים כערכי הפחות והנבזה, מלאים עונות ופשעים חמורות וכ"ש קלות, לב אבן, מטומטם בעבירות קלות וחמורות, אהה אהה! על כולם, רחוקים מהתשובה ר"ל ואם על עבירה קלה נקיות של **'שנאת חנם'**, נחתם גז"ד כ"כ בחמה שפוכה, כי לפי ערכם הרם היו רחוקים מתשובה.

מה נאמר אנחנו על עבירות חמורות ורחוקים אנחנו מהתשובה לעת עתה ומה תקות החיים לאדם הרחוק מתשובה והדין האיום ונורא יגדל בכל רגע ורגע ר"ל, ע"כ אם חיים אנו חפצים, נשתדל בכל עז לעמוד להתלמד תמיד בעומק לבבנו ויהי לנו האלול וימי הדין הבע"ל לשמחת עולם, אם אבן לב האדם, נמוח מהמאמר הזה ויהי **'אוהב שלום וירדף שלום'** (אבות א יב).

'למול ערלת הלב'

שנאמר: **'וימלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד'** (דברים י טז) פירושו: לאהוב התוכחות ולאהוב מי שיוכיחנו. וגם שלמה המלך ע"ה כתב בספרו: **'הוכח לחכם ויאחזק' (משלי ט ח) ובמצוה זו יש לאו שנאמר: וערפכם לא תקשו עוד'**. הרי מפורש כי קשיות עורף פירושו הוא; מי שאינו עומד להתלמד ולכן ישנא בעומק לבבו המוכיח לו ולכן נקרא שונא תוכחות ורחוק הוא מתשובה, כי אם היה מאמין בדעה שלמה, כי החטא לאדם הוא **'סלון ממאיר'** (יחזקאל כח) ומרבה חלאים ומכאובים להאדם, כמה שכר היה נותן לרופא אף על ספק ומכ"ש על ודאי.

וע"כ חייבה התורה לאהוב המוכיח ולמול ערלת הלב של קפידיא שמחרת שנאה יתירה למוכיח, שע"ז יתרחק ח"ו מתשובה. והתורה האוהבת לבניה יועצת לנו למול את הערלה הלזו ויתקרב לאהבת התוכחה ולהתלמדות **'ושב ורפא לו'** (ישעיה ו י). ואם תעמוד היטב על הדברים הנ"ל יתגלה לך נצורות מה שלא שמעת ולא ידעת וזכות תהיה לכולנו. ■ (חכמה ומוסר ח"ב טו).

עלי הגיון

"נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'"

אמר רבי יוחנן: "לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה. אלא דיני דמגיזתא לדיינו? אלא אימא, שהעמידו דיניהם על דין תורה" למה התכוונו חז"ל במאמר זה ומה רע בלהעמיד דברים על דברי תורה?

לברר את הדברים ורק אחר כך לחזור בתשובה. נאנח האדמ"ור מסדיגורא ואמר: שעתה הוא מבין לשם מה הכניס הנביא ירמיהו את הפסוק הזה למגילת 'איכה' ואיזו שייכות יש לו לקינות. גם דור החרבן טען שקודם "נחפשה דרכינו ונחקרה", קודם נתעמק בדברים, קודם נקריב את ה'קרבן' ורק אחר כך, אם נשתכנע אז "ונשובה עד ה' ". אבל הקב"ה רוצה את ההיפך שקודם נעשה תשובה בלי תנאים ואחר כך נקריב את הקרבן. על כך שלא עשינו את מה שהקב"ה דורש מעמנו חרבה הארץ. ■

אלא מפני שהעמידו דבריהם על דין תורה, שהתורה אמרה: 'יביא קרבן' ולא כדברי הקב"ה שאמר: 'יעשה תשובה' ואחר כך יביא קרבן. וכיצד הגיע הפסוק "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה" אל מגילת איכה? גם התשובה לשאלה זו היא מאותו ענין. מספרים על אחד מאדמ"ורי בית סדיגורא, שבא פעם אל יהודי ששנה ופירש והפציר בו שיעשה תשובה. השיב לו הלה, שנאמר "נחפשה דרכינו ונחקרה" קודם צריך לחפש את הדרך, להתעמק במחשבות, לחקור ולדרוש ורק אחר כך "ונשובה עד ה' ". תחילה יש

הגמרא במסכת שבת אומרת: 'שלא חרבה ירושלים אלא... מפני שהעמידו דיניהם על דין תורה'. (ק"ט) מה ההסבר לדברים? אומר בעל ה'חסדי אבות': שדברי הגמרא מבוססים על המדרש האומר: 'שאלו לתורה: נפש החוטאת במה תתכפר? אמרה תורה: 'יביא קרבן'. שאלו לקב"ה ואמר: 'יעשה תשובה'. כי הקב"ה רוצה בתשובה ואחר כך יביא קרבן. בקרבן בלבד, ללא תשובה לא יכופר והם הביאו קרבנות ולא עשו תשובה. וזהו מה שאמרו: 'לא חרבה ירושלים

מחשבה

'בכיה לדורות'

הסמיכות שבין פרשת דברים לתשעה באב

בית המקדש היא 'שנאת חנם'. מה מאפין את השנאה התהומית הזו? - דברי לשון הרע שיהודי אומר על רעהו. "אלה" אומרים חז"ל: הוא ראשי התיבות של 'אבק לשון הרע'. הגמרא במסכת בבא בתרא אומרת: 'אמר רב יהודה אמר רב: "רוב בגזל ומעוט בעריות והכל בלשון הרע. בלשון הרע סלקא דעתך? אלא אבק לשון הרע' (בבא בתרא קסה). חטא לשון הרע מצוי אצל היהודים יותר מכל חטא אחר שבין אדם לחברו, משום כך מוכיח משה את בני ישראל על חטא זה לפני מותו, יותר מעל כל חטא אחר. וזו הסבה לסמיכות הקריאה בפרשה זו בסמיכות לתשעה באב שגם הוא אירע בעון דומה - 'שנאת חנם'. ■

השבת מתחילים בקריאת ספר דברים והפרשה הראשונה שנתנה את שמה לספר נקראת תמיד ב'שבת חזון' שלפני תשעה באב. ולמה? טעמים רבים נתנו לכך. הידוע שבהם קושר זאת לחטא המרגלים מזכיר אותו בראשיתה של הפרשה והרי אמרו חז"ל במסכת תענית על הפסוק במדבר: 'זכתיב: "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא" (במדבר יד) ואמר רבה אמר רבי יוחנן: 'אותה הלילה ליל ט' באב היה'. אמר הקדוש ברוך הוא: "אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות" (תענית כט). בשל הקשר הזה שבין חטא המרגלים

לתשעה באב, נקראת פרשת 'דברים', לעולם, בשבת שקודם לתשעה באב. אבל יש גם רמז נוסף בשתי המלים הראשונות שבפרשה "אלה הדברים" למסרים של תשעה באב. כידוע אמרו חז"ל: כי אחת הסבות העקריות לחרבן

"וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר"

מדוע מוזכר כאן יהושוע בשני וויז בעוד שבכל התורה שמו נכתב בו אחת?

זצ"ל בספרו 'אמת ליעקב': שהרבה אנשים אין זה קיבוץ של יחידים, אלא גוף וענין חדש ולכן כתוב "אנשים". ומה דבמשלי כתוב: "אִישִׁים", דשם הוא קורא לכל אחד ואחד בפרטות ולא לכולם ביחד. וע"ע מש"כ המחבר בבראשית (ד - כו).

"וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר עֵינֶיךָ הֵרְאֵת אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֲלֵיכֶם לְשָׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה כִּן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אָתָּה עֹבֵר שָׁמָּה" (דברים ג א)

איתא במהרי"ל דיסקין זצ"ל: בכל התורה כתוב יהושע חסר ו' ורק כאן מלא "יהושוע". והטעם דיהושע צריך להיות נזכר בתורה ל"א פעמים כנגד ל"א מלכים שכבש. ואולם נזכר בתורה ל' פעמים, (ועיי"ש את החשבון) לכן כתוב הכא "יהושוע" מלא דהוי כמו שנזכר ב' פעמים ובס"ה יהיה ל"א.

"יָדַע שׂוֹר קָנְהוּ נַחְמוֹר אָבוֹס בְּעֵלְיוֹ יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עֲמִי לֹא תִּבְּוֹן" (ישעיה א ג מן ההפטר) (ישעיה א ג מן ההפטר)

"ישְׂרָאֵל" הוא שם תהילה לנו, אומר: מו"ר הגר"א לופיאן זצ"ל בספרו 'לב אליהו'. כאשר עומדים אנחנו במדרגה נעלה, נקראים בשם "ישְׂרָאֵל". ועל כן יש לתמוה שדוקא בשם זה מצביעים עלינו בשמים ומכריזים. "יָדַע שׂוֹר" "יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע".

לישובם של דברים יש לעיין תחילה בדבריו המפורסמים של ה'כוזרי' אודות סוגי הברואים: חוקרי הטבע מחלקים את הבריאה לארבעה סוגים; דומם, צומח, חי ומדבר. אולם הכוזרי מוסיף ומציין שיש בבריאה חלק חמישי – העם הנבחר, עם ישראל. כמו שנאמר "כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ"

"וַחֲצַרְתִּי וְדִי זָהָב" (א א)

כתב רש"י: (והוא מהמדרש) **"וַחֲצַרְתִּי" - במחלוקתו של קרח. "וְדִי זָהָב" - הוכיחו על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם'** (רש"י דברים א א). כתב ה'חנוכת התורה': צ"ב הרי מעשה העגל היה לפני מעשה קרח וכן קשה בתהילים שכתוב: **"נִיָּקְנָאוּ לְמִשָּׁה... תִּפְתַּח אֶרֶץ וַתִּבְלַע... יַעֲשׂוּ עֵגֶל בַּחֲרָב"** (תהילים קו טז - יט).

ויש לפרש עפי"ד המדרש בפרשת 'כי תשא': (ה מד) שבחטא העגל טען משה: "רבון העולמים, מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת: **"אֲנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לִּי"**, בלשון יחיד ולי צוית ולא להם והנה במחלוקת של קרח אמרו **"רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קָדְשִׁים"** (במדבר טז ג) וכתב רש"י: (בשם התנחומא) **"כָּלָם קָדְשִׁים" - כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה'** (במדבר טז ג). ולא אתם לברכם שמעתם בסיני **"אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֵיךָ"**, כל העדה כולם שמעו. וכוונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד א"כ כל אחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. ולפי"ז מיושב שהקדים ב"חֲצַרְתִּי" שמכח החטא של קרח ועדתו נתעורר חטא העגל, דהיינו: **"וְדִי זָהָב"**. דשוב אין יכולים ללמד עליהם זכות, לכן כתוב בהתחלה **"וַחֲצַרְתִּי"** ורק אח"כ **"וְדִי זָהָב"**.

"הָבֹו לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנַבְנִים יוֹדְעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וְאֲשִׁימָם בְּרָאשֵׁיכֶם" (דברים א יג)

לכאורה לשון רבים דאיש היה צריך להיות 'אִישִׁים' ובכל מקום מוזכר **"אֲנָשִׁים"** חוץ במשלי **"אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא"** (ח ד). ומבאר הגר"י קמיניצקי

פנינים לפרשה

"אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבַּר בְּעֶרְבָה מוֹל סוּף בֵּין פָּאָרָן וּבֵין תְּפֵל וְלָכֵן וַחֲצַרְתִּי וְדִי זָהָב" (דברים א א)

איתא בספר 'אדרת אליהו': סופי התיבות של המלה הראשונה בחמשה הספרים אותיות 'תורה'. דהיינו: ת' של 'בְּרָאשִׁית', ה' של שמות 'וְאֵלֶּה', עם א' של 'וַיִּקְרָא' דביחד הוא ו' ו' של 'וַיִּדְבֵּר' וה' של 'אֵלֶּה'. (בעה"ט) והראשי תיבות של ה' האותיות הראשונות של החומשים הם בגימטריא ראשי תיבות של שמות האבות, דהיינו: **ב' ו' ו' ו' א' א' דביחד זה כ"א** כמנין ר"ת של האבות א' י' י' דעולה כ"א = והם ג' שמות של ק"ש וכו' יעוי"ש.

וגם הפסוקים הראשונים של חמשה חומשי תורה, המה רומזים על המנורה: דהנה בפסוק ראשון של חומש בראשית, יש ז' תיבות כנגד ז' קני מנורה. ובפסוק ראשון של ספר שמות י"א תיבות כנגד י"א כפתורים. ובפסוק ראשון של ספר במדבר, י"ח תיבות (עם הכולל) כנגד י"ח טפחים גובה המנורה. ובפסוק ראשון של ספר דברים, כ"ב תיבות כנגד כ"ב גביעים.

ועיין ב'דברי אליהו', בריש בראשית, שבזה מבאר את דברי המדרש על הפסוק **"נִיָּהִי אוֹר"** (בראשית א ג). **"רבי שמואל בר רב יצחק אמר: "פתח דְּבָרֶיךָ יְאִיר"** (תהילים קיט קל) **מפתח פומך, הוי לן נהור'** (י"ש בראשית א רמז ד) דמרומז על המנורה וכו"ל.

ועיי"ש בתו"ד שכתב שהמנורה הוא נ' שערי בינה ולכן היה במנורה כ"ב גביעים וי"א כפתורים וט' פרחים הרי מ"ב כנגד שם מ"ב. וז' קנים הרי מ"ט שערי בינה. והגוף של מנורה הוא שער נ' וזה שנתקשה בה משה וכו', עיי"ש.

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

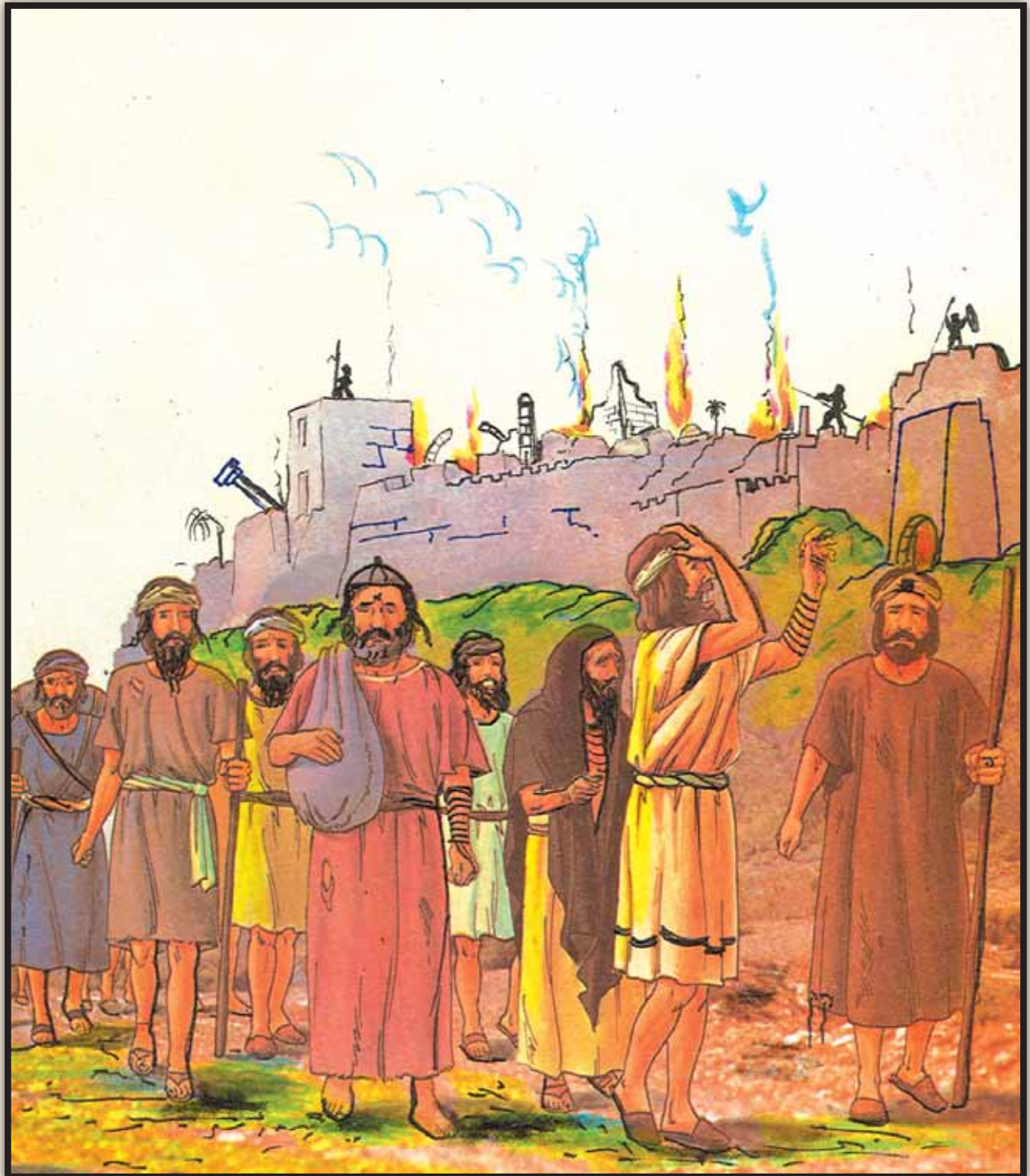
החיים יש חוש להישמר מפני הדברים המזיקים להם או מפני החיות האורבות להם. ואפילו עגל בן יומו יודע כבר להישמר מכל דבר המהווה עבורו סכנה, לעומת זאת תינוק אשר שכלו עדין לא התפתח וכן אדם מבוגר שנשתטה ואיבד את שכלו אינם נשמרים כלל מהדברים שמזיקים להם. ■

יש להבחין בין הדבור עצמו שעדין אינו מורה על מעלה – שכן גם התוכי מדבר – לבין השכל העומד מאחורי המילים היוצאות מהפה.

על הפסוק **"נִיחֵי הָאָדָם לְנַפְשׁ תִּיָּה"** (בראשית ב' ז) מתרגם אונקלוס: **'לרוח ממלא'**, כי העיקר הוא שהרוח – הנפש מדברת. כאשר נתבונן, נבחין כי לבעלי

יַעֲקֹב הָבֵל נִחְלָתוֹ" (דברים לב ט). וכשם שישנו הבדל עקרוני בין דומם לצומח ובין הצומח לחי ובין חי למדבר, כך יש הבדל עקרוני **'בין ישראל לעמים'**.

להבדל זה יש גם השפעה לכיון ההפוך. נקח לדוגמא את ה'מדבר' אשר מרומם הוא בדרגתו לעומת הדומם, הצומח והחי, עיקר מעלתו היא בכח הדבור שהוענק לו ע"י הבורא. אולם

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

ממזר - האם מותר לקרותו לעלות לס"ת?

מערכת 'חברותא' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: ממזר - האם הוא כשר לכתוב ס"ת? האם הוא יכול להוציא רבים ידי חובה וכן האם הוא ראוי להיות שליח צבור. וכן, האם יש חלוק בין להיות ש"ץ קבוע או רק עראי?

תשובה: בשו"ת 'ציץ אליעזר' דן אודות ממזר והביא תשובה מעניינת מספר לקוטי חבר בן חיים (תלמיד הח"ס), על דבר השאלה אם מותר לקרות ממזר לס"ת? משום שכתב הש"ך יו"ד סי' רפ"ג שממזר אינו יכול להוציא ידי חובה. וביאר, שאין הפשט שאינו יכול הממזר להוציא אחרים ידי חובתם בשום מצוה, שהרי אין העולה לקרות בתורה מוציא ידי חובה, כי בהדיא שנינו **תנו רבנן: הכל עולין למנין שבעה ואפילו קטן ואפילו אשה** (מגילה כג.). והרי קטן ודאי אינו יכול להוציא וכן לגבי אשה יש ספק אם היא יכולה להוציא ידי חובה, דלכאורה היא אינה חייבת בקריאת התורה. אלא ודאי, שאין לדון כלל בכך אם הוא מוציא אחרים בקריאת התורה, כי

אין כאן חיוב על כל אחד ואחד, אלא תקנת משה רבינו היא לקרות בתורה בצבור ולשמוע את דברי התורה.

אלא, שיש לצרד מדאמרינן באו"ח סי' קל"ט כיצד יש לקרות לתורה שתוקי ואסופי ולא נזכר שם דבר לגבי ממזר כלל,

כי דוקא שתוקי ואסופי ניתן לקרותם לעלות לתורה כי הם כשרים לבא בקהל וקוראים להם בשם אבי אמו, אבל בממזר הכל מודים דלא קרינן ליה בשם אבי אמו הואיל ומתגנה בו ואפשר דאפי' 'בן אברהם' לא קוראים לו.

אך גם אם נאמר שקוראים לממזר לעלות לתורה, יש לדון אם לעשות לו 'מי שברך', כי עיקר הברכה היא בכנים וחו"ו שירבו ממזרים בישראל.

ותמה ה'ציץ אליעזר' על מחבר הספר שהוצרך לבאר שיכולים לקרותו בתורה מפני שאין כאן חיוב על כל אחד כי אם תקנת מרע"ה ולא כתב בפשיטות שמותר לקרותו לתורה מפני שלפי מנהגנו עתה אין העולה קורא בתורה אלא בעל קריאה מיוחד והעולה רק מברך הברכות לפניה

ולאחריה ולכן יש המתירים לקרוא לקטן גם כפ' זכור אע"פ שהיא חובה מהתורה, עיין או"ח סי' רפ"ב סעי' ד' ומשנ"ב ס"ק כ"ג ושעה"צ ס"ק כ"ז.

כמו כן תימא על מחבר הספר על עיקר ספיקו ומקום דיונו אם מותר לקרות ממזר לס"ת, לא

הזכיר רמ"א מפורש בזה בסימן רפ"ב סעי' ג' שפוסק בפשיטות דממזר מותר לעלות לס"ת.

והרמ"א פוסק את האמור בשם מהר"א מפראג ובגדולה מזו מצינו להרע"ב בפ"ה בגיטין מ"ח, שמבאר בכזאת כונת המשנה בסוף הוריות דאיתא: **דממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ** שהמכוון לענין לקרותו בתורה ראשון. ועמ"ש הב"י או"ח סי' קל"ה דהא דהוריות לאו כללא הוא לכלול קריאת התורה. משיג התיו"ט בגיטין שם וכותב: שאינן עולין כלל לדברי הר"ב שהוא הביא הא דהוריות לענין קריאת התורה וכו' ע"ש. וכך יוצא מדברי הרמב"ם בפיהמ"ש בגיטין כדעו"ש וכן יעוין גם בב"ח בטור סימן קל"ה ע"ש. ■

מעשי גדולים

'תשעה באב'

רבי לוי יצחק מברדיצ'ב מלמד זכות על יהודי שלא צם בתשעה באב

אני יודע שתשעה באב הוא יום חרבן בית המקדש."

"אם כן" - המשיך ואמר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, בסבלנות רבה: "אני מניח שאינך בריא ואסור לך לצום..." גיחך היהודי והשיב: "הלואי וכל היהודים יהיו בריאים כמוני".

נשא רבי לוי יצחק את עיניו לשמים ואמר בהתרגשות: "רבונו של עולם, הבט משמים וראה עד להיכן מגיעה מידת האמת של בניך. ראה איך יהודי פשוט זה נוח לו להעיד על עצמו כמי שעובר עבירה ואוכל במזיד בתשעה באב ובלבד שלא יוציא מפיו דבר שקר". ■

והמשיך לנגוס בפרוסה שהיתה מונחת לידו.

"ואולי אינך יודע שיום תשעה באב הוא אחד מהצומות הקשים שצוונו עליו על ידי הנביאים?" - המשיך רבי לוי יצחק ושאל אותו.

"יודע אני גם יודע" - השיב היהודי כשחיוך עולה על שפתיו, "למדתי את זה עוד ב'חידר' ומאז

בצהרי תשעה באב חזר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, 'סנגורן של ישראל'

מבית הכנסת לאחר התפילה ואמירת הקינות והבחין ביהודי היושב בבית קפה ואוכל להנאתו. התקרב אליו רבי לוי יצחק ולחש לאזנו: "שמא אינך יודע, יהודי יקר, שתשעה באב היום?" "ודאי שאני יודע" - השיב לו היהודי

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

למבירה
ספר תורה מהודר
נוסח תימן חדש
נכתב ע"י סופר מוסמך

054-6485533 אלחנן

מרכאת שיניים שן וחסד
נוסד בשנת 1982

כתר חרסינה 5780 ש"ח
שתל 1.490 ו1.590 ש"ח
תותבת גמישות ללא וויס 2.990 ש"ח
ישור שיניים החל מ-4.800 ש"ח

רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פינת הרב קוק
052-8448443 ♦ **03-5794757**

מחפש חברותא בהתאמה אישית

התקשר לעתים לתורה
1-700-700-613
רשת ארצית לתאום חברותות ושיעורי תורה

יש לך רעיון להקים שיעור תורה?

מפש בן הזמנים עם "אוצרות חיים" מבית הארחה שדה יואב

גלאט חלק משגיח צמוד

בהשתתפות:

- פנסיון מלא
- הרצאות מרתקות
- אומנים
- פעילות עניפה לילדים
- מרחבי דשא גדולים
- הזמר אביעד גיל
- ילד הפלא מידד טסה
- דוד החקייני ועוד...
- הרב ישראל ברגר שליט"א
- הרב אורי יצחק שליט"א
- הרב יחיאל קארו שליט"א
- כניסה לחמי יואב
- מתנפחים ועוד...

מסלול ג'	מסלול ב'	מסלול א'
מיום ראשון-חמישי כח' באב - ב' באבול 12-16/08/07 (למנינם)	מיום חמישי-ראשון כח' באב - כח' באב 9-12/08/07 (למנינם)	מיום ראשון-חמישי כח' באב - כח' באב 5-9/08/07 (למנינם)

לפרטים "אוצרות חיים"
050-3131740/1 03-6880091

רחוב האדמו"ר 41 מקוצק בני ברק

למבירה
ספרי תורה מהודרים
שנכתבו ע"י סופרים מומחים, יראי שמים בכתב ספרדי, בית יוסף והאדמו"ר

מבצע מיוחד
כל הרוכש ספר תורה עד ראש השנה יקבל ארגז מהודר (או עצי חיים ומעיל)

לפרטים והזמנות נא לפנות לשי
052-80-777-22

לא היו ימים טובים לישראל כ-ט"ו באב

יום תפילה ותיקון ופדיון נפש מיוחד למציאת/בת זוג תגון אמיתי

על ציונו של התנא האלוני רבי **יונתן בן עוזיאל זע"א בעמוקה** אשר יערוך הגאון האדיר שרבים נושעו מברכותיו ומתפילותיו, פועל ישועות בקרב הארץ הצדיק רבי **בן ציון המגיד שליט"א** נכדו של המגיד היושלים הנודע המ"צ ר' בן-ציון יאדלה זע"א

התיקון יערך ביום שני ט"ו באב תשס"ז (30.07.07)

השתתפות דרך ספירת שעות לזכר מלכות בני און עזר לזכר ולתפילות ותיקון עשונות למסירת שמות ולפרטים מוספים ארגון החסד:

0-777-18-18-18
רח' ירושלים 40 בני ברק 51442

כל המוסר שם לזכר יקבל קמיע כס מיוחד וזוא סטנדרט נפלאה לנשיאת חן, לברכה והצלחה ולשמירה מכל דבר רע!

פרסום בקוביה כדלעיל
לע"ן, רפואה, זיווג, הצלחה,
פרנסה, זדע חי וקיים וכו'.
050-6500666/03-6762226

יעמדו על הברכה

ברכה והצלחה לטטפאנו דוד בן איטליה וכל משפחתו	רפואה שלמה לארם הודיה בת שרי פרנסה וזיווג הגון לשרי בת דינה
לקלאודיו מררכי בן אסתר	ברכה והצלחה בקניית דירה לדורית ואורן ארואן רפואה שלמה לרן בן דורית
אנג'לו בן ג'ודיטה יהודית יזכה לחזור בתשובה עם כל משפחתו	לעילוי נשמת שלמה אוזמו בן מטילדה שרה אוזמו בת כלבה ורחמים בן שרה
רפואה שלמה למסעורה בת ליוה	הצלחה בעסק ובחינוך הילדים למשפ' נגיד מאיר ורבקה
דוד בן רינה יזכה לחזור בתשובה עם כל משפחתו	מארוק בן אלידה שמירה מכל גזק והצלחה במעשה ידי
רפואה שלמה למשה בן איטליה	לעילוי נשמת אדה בת אמה
ברכה והצלחה למשפחתו של ויטוריו בן אסתר	ברכה והצלחה לאליהו בן אמיליה
רפואה שלמה לקרלו בן מריזה	פדריקו בן מיכל יזכה לגדול להיות צדיק וירא שמים
זיווג הגון במהרה ליצחק בן רינה רפואה שלמה לגועם בן טרי	רפואה שלמה וזיווג הגון ליחזקאל שלמה בן בידור ורפואה שלמה לבידור בת סעידה

כולם עוברים ל-CD/DVD/MP3

מבצע עד גמר המלאי

של כל קלטות הוידאו וקלטות הטייפ

של הרב אמנון יצחק

במחיר חיסול

עד חדש מנחם אב

כל הקודם זוכה!

'שופר' ארגון להפצת יהדות
רח' מתתיהו 10 בני ברק
טלפון להזמנת כמויות
03-6777779
התשלום באשראי בלבד

2 ש"ח

5 ש"ח